

Дошкільна освіта

Логоритмічні заняття в ДНЗ 3-4 роки

- Ігри-масаж
- Ігри-забавлянки
- Ігрова гімнастика
- Ігри з предметами
- Пальчикова гімнастика
- Ігри з наслідувальними рухами

ВИДАВНИЦТВО
РАНОК

Дошкільна освіта

Логоритмічні заняття в ДНЗ 3-4 роки

- Ігри-масаж
- Ігри-забавлянки
- Ігрова гімнастика
- Ігри з предметами
- Пальчикова гімнастика
- Ігри з наслідувальними рухами

ВИДАВНИЦТВО
РАНОК

УДК 793.22
ББК 74.267.5
Л69

Серія «Дошкільна освіта»

Л69 Логоритмічні заняття в ДНЗ. 3—4 роки / В. Л. Сухар. — Х.: Вид-во «Ранок», 2011. — 160 с. — (Дошкільна освіта).

ISBN 978-617-540-088-3

Логоритміка — це останні наукові розробки медицини, педагогіки, психології й музичної терапії, що зібрані й відтворені в доступній для вихователів та батьків формі. Їхня ефективність й виключна користь для малюка зумовлена триєдністю впливу музики, слова й руху. Цей посібник пропонує річне планування й докладні конспекти логоритмічних занять, які сприятимуть інтелектуальному, мовленнєвому й фізичному розвитку дошкільників. Видання рекомендовано освітнім працівникам дошкільних навчальних закладів і батьками дітей дошкільного віку.

УДК 793.22
ББК 74.267.5

Навчальне видання
Серія «Дошкільна освіта»

ЛОГОРИТМІЧНІ ЗАНЯТТЯ В ДНЗ 3—4 РОКИ

Упорядник
Сухар Вікторія Леонідівна

Код О14315У. Підписано до друку 25.02.2011. Формат 60×90/16.
Папір друкарський.
Гарнітура Шкільна. Друк офсетний. Ум. друк. арк. 12.

ТОВ Видавництво «Ранок». Свідоцтво ДК № 3322 від 26.11.2008.
61071 Харків, вул. Кібальчича, 27, к. 135.

Для листів: 61045 Харків, а/с 3355. E-mail: office@ranok.com.ua
Тел. (057) 719-48-65, тел./факс (057) 719-58-67.

З питань реалізації: (057) 712-91-44, 712-90-87. E-mail: commerce@ranok.com.ua
«Книга поштою»: (057) 717-74-55, (067) 546-53-73. E-mail: pochta@ranok.com.ua
www.ranok.com.ua

ISBN 978-617-540-088-3

© В. Л. Сухар, упорядкування, 2011
© ТОВ Видавництво «Ранок», 2011

ПЕРЕДМОВА

Важливим напрямом розвитку мовлення дошкільнят є навчання їх правильної вимови звуків та звукових сполучень.

Коригування та усунення недоліків звуковимови має безпосередній вплив на збагачення словникового запасу вихованців, удосконалення психофізичних функцій малят, сприяє їх емоційному та комунікативному розвитку.

Тому одним із найважливіших видів мовленнєвої роботи з дошкільниками є логоритміка, що передбачає поєднання мови з рухом, сприяє розвитку відчуття ритму, нормалізації та регулюванню темпу вимовляння. Заняття логопедичною ритмікою корисні всім дітям, а не лише тим, що мають слухові, мовленнєві, рухові або інтелектуальні порушення розвитку.

Логопедичні заняття мають на меті активізацію вищої психічної діяльності дітей засобами розвитку зорової та слухової уваги, тренування різних видів пам'яті малюків, розвиток їхнього зорового та слухового сприйняття, а також формування рухових навиків.

Зрозуміло, що в основі логоритмічних занять, як і в іншій освітньо-виховній роботі з дітьми дошкільного віку, лежить принцип ігрового навчання, адже основною формою діяльності малят є гра. Вихователю ДНЗ такі заняття доцільно проводити у другій половині дня, спільно з музичним керівником або логопедом. Запорукою ефективності є використання різноманітних форм та методів роботи з малятами: рухових, мовленнєвих та дихальних вправ, пальчикових та рухливих ігор, вправ для розвитку уваги та пам'яті, простих танцювальних рухів у супроводі ритмічної декламації, артикуляційної гімнастики, віршованих текстів, що супроводжуються рухами та вправами для релаксації тощо.

Розробки саме таких ігрових занять із логоритміки містить запропонований посібник. У ньому представлено річне календарне планування відповідної роботи з дітьми 3—4 років, із розрахунку

проведення занять раз на тиждень. Рекомендовані розробки у своєму складі мають вступну (*організаційну*), основну та завершальну частини.

Слід пам'ятати, що для малят молодшого дошкільного віку, які активно пізнають довкілля і тільки формують поняття про нього, необхідні наочність (*тобто показ відповідних зображень, сюжетних картинок, іграшок тощо*), докладні пояснення ігрового завдання та виконання його разом із педагогом. Для того, щоб вихованці встигали перемикатися на нову вправу (*мовленнєву чи рухову*), слід використовувати метод випереджального показу.

Під час логоритмічних занять у пригоді малятам стає музика, що дозволяє виконувати відповідні завдання у чітко вираженому ритмі. Дорослий має звертати увагу не тільки на правильність виконання дошкільниками ігрових дій, але й на координованість та амплітуду рухів, темп виконання ігрових вправ тощо. Важливо також розвивати правильне, рівномірне дихання в малюків. Цьому сприяє виконання народних поспівок, мелодично-інтонаційних вправ тощо. Нескладні, але корисні вправи для язика та губів передбачає рекомендована у посібнику артикуляційна гімнастика.

Пальчикові ігри та рухливі фізкультхвилинки, пропоновані в посібнику, можна проводити як у музичному супроводі, так і без нього. Запорукою їх ефективності є узгодження ритмічного вимовляння віршованого тексту з рухами ігрового завдання. Для молодшого дошкільного віку є доцільним послідовне, поетапне виконання згаданих вправ: спочатку діти виконують необхідні рухи за прикладом дорослого, потім повторюють текст і, нарешті, виконують все одночасно. Багаторазове повторення рухів (*у тому числі й артикуляційних вправ*) розвиває точність та координованість. Слід зважити на те, що спочатку дорослий має у зрозумілій дітям формі пояснити правила гри та чітко сформулювати ігрову задачу, а вже потім вимагати її виконання.

Під час проведення логоритмічних занять діти та вихователь мають перебувати в полі зору одне одного, щоб малятам було добре видно дорослого, а педагог міг контролювати чіткість та синхронність виконання завдань усіма малюками. Важливо також (*особливо для малоактивних, інертних дітей з уповільненою реакцією*) індивідуальне виконання ігрових завдань.

Сподіваємось, що ця книга допоможе педагогам дитячих дошкільних закладів у розвитку рухових умінь, пізнавальних здібностей вихованців, посприяє творчому самовираженню дітей, а також урізноманітнить навчально-виховний процес, набуття ними важливих особистісних якостей, необхідних для розвитку та адаптації малюка у сучасному суспільстві.

КАЛЕНДАРНЕ ПЛАНУВАННЯ ЛОГОРИТМІЧНИХ ЗАНЯТЬ

Місяць	Дата	Тема заняття	Примітки
Вересень		1. Кізка Меліса та овечка Берта	
		2. Родина котика Муркотійка	
		3. Млинці бабусі Орісі	
		4. Цікаве жабенятко	
Жовтень		5. Витівки бешкетника вітриська	
		6. Хом'ячок і їжачок готуються до зими	
		7. Наш вірний песик Піф	
		8. Казка осіннього листячка	
Листопад		9. Балакучий папужка Ежен	
		10. Дзвіночки-музики	
		11. Накрапає, поливає сумний дощик	
		12. Мишеня і слоненя	
Грудень		13. У нас у гостях — ворона Клара	
		14. Наші іграшки — чудові!	
		15. Вирушаймо в мандрівку	
		16. Незабаром Новий рік!	

Закінчення таблиці

Місяць	Дата	Тема заняття	Примітки
Січень		17. Старовинний годинник	
		18. Веселе чаювання	
		19. Святкові повітряні кульки	
		20. Сіренький зайчик-пострибайчик	
Лютий		21. Музика чарівниці-хурделиці	
		22. Горобець-молодець	
		23. Два кільця, два кінця, посередині — цвяшок	
		24. Що ми чуємо навколо?	
Березень		25. Наші пальчики-братчики	
		26. Що вміє язичок?	
		27. Здрастуйте, струмочки!	
		28. Галасливе птаство	
Квітень		29. Чарівна стежинка	
		30. Бджілка Жулі та її друзі	
		31. Пухнасті малятка, жовтенькі курчатка	
		32. Радісні весняні клопоти	
Травень		33. У весняному гайочку	
		34. Лагідні матусі й милі дитятка	
		35. Про Омелька-пустомелька	
		36. Будемо помічниками!	

КОНСПЕКТИ ЛОГОРИТМІЧНИХ ЗАНЯТЬ

ЗАНЯТТЯ 1. КІЗКА МЕЛІСА ТА ОВЕЧКА БЕРТА

Обладнання: фонограми п'єси С. Майкапара «Пастушок», української народної мелодії «Дударик» (обробка І. Берковича), колискової пісеньки, іграшкові кізка та овечка, роздавальний матеріал (картки із зображенням овечки та кози), лялька в костюмі пастушка, іграшкова сопілочка.

ВСТУПНА ЧАСТИНА

Діти одне за одним у супроводі звучання музичної п'єси С. Майкапара «Пастушок» заходять у групову кімнату.

Вихователь показує дошкільнятам ляльку-пастушка, іграшкову кізку та овечку, читає віршовані рядки.

Ось — Івасик, наш дружок,
Веселенький пастушок.
На сопілочці він грає
І щоранку випасає
На лужку неподалечку
Білу кізку та овечку.

Дорослий грає на іграшковій сопілці, а потім продовжує розмову з групою.

Вихователь. Ой, як подобається рогатій кізоньці Мелісі та кучерявій овечці Берті Іванкова музика! Давайте і ми теж зіграємо на дудочці, як пастушок Івасик.

Артикуляційна гімнастика «Сопілочка»

Губки витягаємо —
На дуді пограємо,
Хай коза й овечка чують,
Як малятка музикують!

Діти за зразком педагога витягують губи вперед довгою трубочкою.

Вправа відпрацьовує рух губів уперед, зміцнює лицьові м'язи, сприяє розвитку рухливості губ.

Гімнастику можна виконувати у супроводі неголосного звучання мелодії української народної пісеньки «Дударик» (обробка І. Берковича).

ОСНОВНА ЧАСТИНА

Гра-фізкультхвилинка «Голоси тварин»

Дорослий читає віршовані рядки, а діти виконують ігрові рухи відповідно до змісту тексту й чітко та виразно повторюють звуконаслідування.

Вітерець у лузі дме,

(Ритмічне погойдування в сторони тулубом та піднятими вгору руками.)

Каже дзвінко кізка: «М-ме!»

(Діти витягають уперед шиї, приставляючи до голови вказівні пальчики, і мекають.)

«Бе-е!» — овечка відмовляє,

(Імітують голос овечки, сховавши руки за спину.)

По травиченьці гуляє.

(Пересуваються по килимку «на чотирьох», спираючись на долоні.)

Фонематична гра «Улюблені слова»

Перед проведенням гри малята отримують роздавальний матеріал — картки із зображенням овечки та кізки, і ще раз уточнюють назви та голоси цих тварин.

Потім педагог читає римовані рядки, інтонаційно виділяючи відповідні звукосполучення ([бе], [ме]) в останньому слові. Завдання малят — визначити, чий голос (кізки чи овечки) зустрічається в цьому слові, й підняти картку із відповідним зображенням, чітко повторивши звуконаслідування за прикладом вихователя.

Ось де гай, а там лужок,
Ось де річки бережок.
Тихо річечка шумить,
В ній водичка мерехтить.
А вгорі — така краса,
Сині-сині небеса.
Бистрі бджілки із квіток
Носять запашний медок.
Як же я люблю тебе,
Чисте небо голубе!

Музично-руховий етюд «Сердита коза»

Вихователь. Товариські та дружні наші Берта та Меліса. Тільки ось вдача у них різна. Овечка Берта завжди лагідна й спокійна, а ось кізонька Меліса непосидюча й норовлива.

Малята у супроводі звучання дитячої української народної пісеньки «Я коза ярая» (обробка Л. Ревуцького) пересуваються у ритмі мелодії підстрибом, рухами та мімікою зображуючи «сердиту» козу.

Я коза ярая,
Напівбока драния,
Півбока луплена,
За три копи куплена.
Тупу, тупу ногами,
Сколю тебе рогами,
Ніжками затопчу,
Хвостиком замету —
Тут тобі й край!

Мовленнєва гра «Повтори схожі слова»

Діти повторюють за дорослим пари римованих слів, інтонаційно виділяючи в них кожен склад та вистукуючи його оплесками.

Кі-зонь-ка — пі-сень-ка,
о-веч-ка — вер-веч-ка,
ніж-ки — ріж-ки,
ко-пи-та — сер-ди-та,
бі-лень-ка — ма-лень-ка,
ро-га-та — куд-ла-та,
па-сеть-ся — не-сеть-ся,
стри-ба-є — бу-ца-є.

Пальчикова гра «Господар»

Вихователь. А чи знаєте ви, діточки, що овечка й коза — не просто симпатичні свійські тварини, а добрі друзі людини, адже приносять велику користь, даруючи нам смачне молочко та теплу вовну. Звичайно, для того, щоб кізки та вівці були доглянутими та добре почувалися, про них слід піклуватися. Давайте спробуємо уявити себе дбайливими господарями, які дуже уважні до своїх улюбленців.

Малята виконують ігрові імітаційні дії пальчиками відповідно до змісту тексту, який читає педагог.

Господар до хліву козу запросив

(Руки зігнуті в ліктях, напрямлені паралельно вбік, долоні розкриті.)

І дуже старанно її подоїв.

(Пучки трохи зігнутих у ліктях рук енергійно стискаються і рухаються вгору-вниз, зображуючи доїння.)

З овечки ж кудрявої вовну зістриг,

(Руками вказівного та середнього пальців показують розкриті-закриті ножиці.)

Зробити це вправно і вчасно устиг.

(Діти потирають долоню об долоню.)

Тепер молочка можна діткам нести,

(Долоні заокруглені, кінчики пальців торкаються один одного — «чашка з молоком».)

А з білої вовни шкарпетки сплести.

(Обертальні рухи розташованими поряд кулачками — імітація плетіння на спицях.)

Гра «Веселі чистомовки»

Малюки чітко вимовляють чистомовки, вистукуючи їх ритм притупуванням (або легеньким плесканням долонями по столу).

За-за-за, за-за-за — ось овечка і коза.

Зу-зу-зу, зу-зу-зу — доїть тітонька козу.

Зі-зі-зі, зі-зі-зі — хочеться трави козі.

Зи-зи-зи, зи-зи-зи — принеси козі лози.

Можна запропонувати малюкам спочатку промовляти кожну чистомовку тричі, із поступовим наростанням голосової динаміки: спочатку пошепки, потім тихо і нарешті голосно.

ЗАВЕРШАЛЬНА ЧАСТИНА

Логічна гра «Овечка чи коза?»

Малюки відповідають на віршовані запитання педагога, добираючи та вимовляючи назву відповідної тварини (*овечки чи кізки*).

Хто має не тільки копитця на ніжках,

А ще і тоненькі, загострені ріжки?

(Коза.)

Хто вовну дарує для Олі й Марічки

На теплі, м'якенькі шарфи й рукавички?

(Овечка.)

У кого сварливою вдача буває,

Хто брикає часом, а ще і буцає?

(Коза.)

Хто в лузі пасеться у стадах-отарах,
Хто лагідний, тихий, такий кучерявий?
(*Овечка.*)

Хто мекати голосно вмів, малята,
А ще всіх своїм молочком напувати?
(*Коза.*)

Хто травку шовкову, скажіть, полюбляє
І жалібно «бе-е!» на лужку промовляє?
(*Овечка.*)

Чи можете ви ту тварину назвати,
Що має борідку, ото ж — бородата?
(*Коза.*)

Хороводна гра «Колискова»

Діти шикуються в коло. Дорослий кладе в центрі кола іграш-кових кізку та овечку і промовляє віршовані рядки, звертаючись до вихованців:

Темна ніч прийшла до нас,
Значить, спатоньки вже час.
Ось і кізка вже дримає,
І овечка засинає...
Ми ж їх тихо присипляймо,
Снів солодких побажаймо,
Хай звіряток заспокоїть
Пісня ніжна, колискова.

Умикається аудіозапис мелодії будь-якої колискової пісеньки. Діти беруться за руки і повільно (відповідно до музичного супроводу), обережно ступаючи навшпиньках, водять хоровод.

ЗАНЯТТЯ 2. РОДИНА КОТИКА МУРКОТІЙКА

Обладнання: фонограми мелодій «Кошенята й кішка» (музика В. Вітліна), «Кішечка» (музика Т. Ломової); аудіозапис української колискової пісні «Ой котику, котику»; великий іграшковий кіт, невеличкі іграшкові котики, світлина із зображенням kota та кішки з кошенятами, м'ячі, лялька-немовля в іграшковій колясочці.

ВСТУПНА ЧАСТИНА

Діти входять у кімнату під звучання української дитячої колискової «Ой котику, котику».

Вихователь

Любенькі діточки-малята,
Дівчатка наші та хлоп'ята!
Звернули ви увагу, певно,
На звуки музики приємні.
Хто відповість мені швиденько,
Про кого пісня ця ніжненька?

Вихованці відповідають, що в колисковій пісенці, яка звучала щойно, розповідається про котика.

Рухлива гра з елементами артікуляційної гімнастики «Котик»

Педагог показує дітям велику м'яку іграшку — кота, читає віршовані рядки й спонукає малят до виконання ігрових дій відповідно до змісту.

Котик наш уже проснувся,
(*Малята сідають на коліна.*)

Солоденько потягнувся,
(*Потягуються, відводячи руки назад — у сторони.*)

Спинку Мурчик вигинає,
(*Спираються долоньями на підлогу, вигинають спину й прогинаються у попереку.*)

Солоденько позіхає.
(*Вправа «Позіхання»: злегка посміхаються, повільно відкривають рот і утримують його відкритим впродовж 5—10 секунд, після чого так само повільно закривають.*)

Язичком коточок, діти,
Вміє хутро добре мити.

(*Вправа «Язичок»: посміхаються, відкривають ротик, кладуть язик на нижню губу і виконують ним рухи вгору та вниз, торкаючись то верхньої, то нижньої губи.*)

Миє язичком наш котик
Собі лапки та животик.

(*Діти, сидячи на колінах, повертають голову вниз — у сторони й імітують облизування язичком шерсті.*)

Як умився Мурчик хутко,
(*Підводяться.*)

То мерщій майнув на кухню.
(*Пересування легким бігом навипиньках.*)

Чим тут смачно пахне зранку?

(Вправа «Носик». Короткі енергійні вдихи носом. Видих довільний, з повертанням голови праворуч-ліворуч.)

Час вже братись до сніданку!

(Вправа «Зубки»: стискають зуби, губи трохи відкриті та розтягнені у посмішці.)

ОСНОВНА ЧАСТИНА

Гра на слухове сприйняття «Хто нявчить?»

Педагог показує малюкам світлину із зображенням kota та кішки з кошенятами.

Вихователь

Кіт-коток — це кожен знає —
Теж родину власну має.
В цій сім'ї, як і годиться,
Є дорослі та малята:
Тато кіт і мама киця,
Ще й дитятка кошенята.
Котик сам нявчить поважно,
Кішка — лагідно й ніжненько,
А пухнасті кошенятка
Тихо нявкають, тоненько.

Ведучий (спочатку у цій ролі виступає дорослий, а потім за його прикладом її може виконувати хтось із малят) промовляє звуконаслідування «Няв!» із різними тембром та динамікою — низько та голосно, ніжно й лагідно, тихо й тоненько. Діти уважно слухають та відгадують, хто із членів котячої родини наразі озвався: кіт, кішка чи кошенята.

Музично-руховий етюд «Киця»

Малята шикуються в коло на відстані близько 0,5 метра один від одного.

Вихователь

Чуткі у киці вушечка,
На лапках є подушечки,
І тому киця-кішка
Тихо й м'яко ходить пішки.

Давайте ж уявимо себе кішечками, які нечутною ходою проходять кімнатою, ідуть на полювання чи просто прогулюються знайомими стежинками.

Малюта стають одне за одним і в ритмі музики рухаються по колу м'яким кроком у супроводі звучання п'єси Т. Ломової «Кішечка», імітуючи ходу кішки.

Гра-звуконаслідування «Пригоди кошенят»

Діти розбирають іграшкових котиків і присідають із ними на килимку. Педагог спонукає малюків піднімати іграшки та вимовляти звуконаслідування голосу кошенят, змінюючи мовленнєву інтонацію відповідно до змісту віршованого тексту.

Вихователь

Вміють наші кошенята
Мамі голос свій подати.
Як матусю загубили —
Дуже лячно нявкотіли.

Як нявкали кошенятка, коли злякалися, що мама загубилася?
(Діти промовляють «Няв! Няв! Няв!» боязким, жалібним тоном.)

Наші котики грайливі,
І цікаві, пустотливі,
Голосочки в них тоненькі,
Та бадьорі й веселенькі.

Як нявчать кошенятка, що раді гратися разом? (Звуконаслідування виконується веселим, радісним тоном.)

Якось кошеняткам зранку
Захотілося сметанки.
Як сметанки забажали,
То вимогливо нявчали.

Покажіть, як просили кошенятка їстки. (Звуконаслідування виконується у прохальній, вимогливій інтонації.)

За провину мама й тато
Насварили кошеняток.
Чутно цілий день, малюта,
Нявкання їх винувате.

Як нявчали кошенятка, які відчували сором за свій поганий вчинок? (Діти виконують звуконаслідування відповідним тоном.)

Виконання пісні «Ой котику, котику»

Діти присідають на килимок навколо іграшкової колясочки, у якій лежить лялька-немовлятко.

Вихователь. Розбешкетувалися наші котики грайливі, не дають заснути маленькій лялечці Оленці. Давайте попросимо їх вгамуватися колісковою пісенькою, яку ми сьогодні вже чули.